

Billedokumentasjon, ref. 2023/2406

Trua naturtyper

Formidlingstiltak:

Ravinepodden, podcastserie

Landskap i bevegelse, seminar

**Onsdag 13.
september**

18.00- 21.00

Kveldsseminar
i Vormadalen
Kulturføset Huser
Fenstad, Nes i Akershus

Arrangør:
Nes kommune og
Kulturminnebondene

Ordstyrere:
Inger Anderson Hagen og
Jan Erik Horgen

Påmelding til
kulturminnebondene@gmail.com
Påmeldingsfrist 10. sept.

Pris kr 300
vipps #691533
Kulturminnebondene

Kaffe og biteti er inkludert

[Kulturminnebondene på
Facebook](#)

Vegbeskrivelse
www.husergard.no
Huservegen 128
2170 Fenstad

OBS: Dere passerer
gardstun og Fenstad kirke,
overhold farts grensen
på 30 km/t.

Et arrangement under
Kulturminnedagene

Landskap i bevegelse

Romerike - raviner - ras - regn

- 17.30 Registrering starter
18.00 Velkommen
18.10 *Jungelen bak byen.* Anne Marte Aure, nyutdannet arkitekt fra École Nationale d'architecture Paris-Malaquais
18.30 *Trusler mot Romerikslandskapet.* Bjørnar Sæther, prof. i samfunnsgeografi, UiO
18.50 *Ravinepodden.* Kulturminnebondene gir lydbilder
19.00 Kaffe og biteti
19.30 *På gyngende grunn.* Anne Siri Brandrud, Herredsagronom i Nes under den store bakkeplaneringsperioden
Pecha Kucha (Korte presentasjoner)
19.50 *Ravinene. Østlandets jungel.* Sverre Solberg, forfatter
20.00 *Ravinekartlegging og naturverdier.* Ulrika Jansson, økolog/forsker NINA, ravinekartlegger i Nes
20.10 *Ravinene rundt Nestangen og historiske leirskred.* Kristoffer Andersen, kulturminnerådgiver i Nes
20.20 *Hvordan påvirke folks holdninger til natur i fare.* Jonas Kittelsen, miljøaktivist fra Extinction Rebellion
20.40 Takk for i dag og vel hjem

Seminar 13.september 2023

På ustabil grunn

Kulturlandskapet, vårt eldste kulturminne, har gjennom århundrene vært utsatt for ras og kvikkleireskred, men de store menneskeskaptet naturinngrepene på denne ustabile grunnen er kommet i vår tid. Kjenner vi konsekvensene?

I dag er 70 prosent av ravinelandskapet på Romerike borte. På seminaret hører vi tidligere herredsagronom i Nes, Anne Siri Brandrud, fortelle fra bakkeplaneringsperioden på 70-tallet. Bjørnar Sæther, professor i samfunnsgeografi ved UiO, snakker om den omfattende forflyttingen av overskuddsmasser til Romerike. Jungelen bak byen, kaller den nyutdannede arkitekten, Anne Marte Aure, sitt foredrag. Den unge arkitekten er oppvokst på boligfelt i nedbygd ravinelandskap på Nedre Romerike og har gjort noe så originalt som å ta master i Paris om raviner på Romerike. Hun mener det som er mest skremmende er at så få har kjennskap til det landskapet som en gang var.

Jungelen

Det er denne jungelen vi skal bli bedre kjent med på seminaret. Vi får høre forfatteren som har skrevet boka om «Østlandets jungel» og biologen som var med på å kartlegge alle ravinene i Nes. Som avslutning reflekterer en ung miljøaktivist over hva folk kan gjøre for å forsvare jungelen.

Programmet starter klokka 18.00 med registrering fra 17.30 Se hele programmet.

70 tilstede,
Inkl. innledere,
medhjelpere,
deltakere og
arrangører

Anne Marte Aure:
Jungelen bak byen

Anne Marte Aure, nyutdannet arkitekt og aktivist fra École Nationale Supérieure d'Architecture Paris-Malaquais.

Hun er født på Sunnmøre, men flyttet til Skedsmokorset da hun var 4 år uten å ha vært klar over hvilken risiko som lå i bakken under seg. Avgangsprosjektet hennes på arkitektskolen i Paris Ropet fra ravinen tar for seg utviklingen på Romerike de siste 60 årene og retter fokus på underkommunikasjonen av faren for flom, forurensing

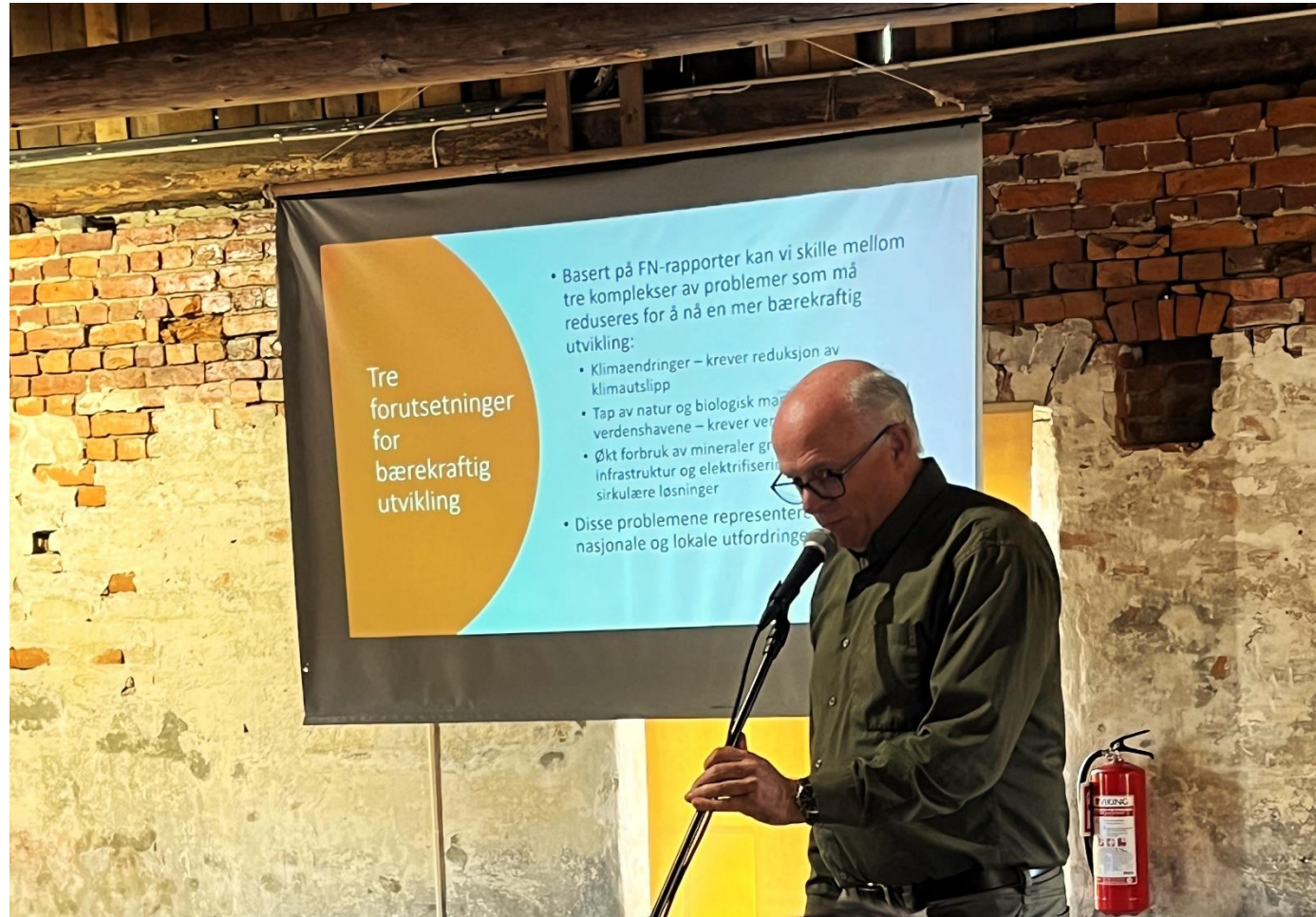
og kvikkleireskred. I dag befinner mange hundre tusen mennesker seg i en risikosone på Romerike, og presset fra klimaendringene tvinger oss til å revurdere og omforme måten vi bor og lever på. I denne konteksten bør vi betrakte ravinene som våre nærmeste allierte. De kan gi oss verdifulle innsikter og veivisning for å skape en tryggere framtid.

Bjørnar Sæter:
*Massedeponier,
lineærøkonomi og
kulturlandskapet
på Romerike.*

Bjørnar Sæther er professor i samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo. Han leder et forskningsprosjekt om masseforvaltning i Stor-Oslo regionen. Han er bosatt på Haga i Nes. Bjørnar Sæther er Dr. polit og professor i økonomisk geografi ved Universitetet i Oslo. Han er opprinnelig utdannet maskiningeniør, men la senere om utdanningskursen og ble samfunnsgeograf. Medforfatter av Samfunnsgeografi, en innføring. Fra 2017. Kapitlene er skrevet på norsk av 24 samfunnsgeografer basert i Norge. Forfatterne bruker selv en samfunnsgeografisk tilnærming i sin egen forskning.

Anne Siri Brandrud

På gyngende grunn

en av årsakene til at landskapet på Romerike ser ut som det gjør i dag.

Nes var den kommunen på Romerike hvor det ble bakkeplanert mest areal, og Anne Siri Brandrud var den nytilsatte herredssagronomen som fikk bakkeplaneringen i fanget etter at ordningen med statstilskudd til bakkeplanering kom i 1971.

Var helt baluba

– I de mest hektiske årene på midten av 70-tallet var det helt baluba. Det ble bakkeplanert like mye i Nes som i hele landet. Det var kolossalt. Det foregikk noe neste alle steder, sier Brandrud.

I år er det 50 år siden hun ble ansatt som den første kvinnelige herredssagronomen i Nes. Onsdag kommer hun tilbake for å fortelle om årene da bulldoserne inntok jordene i Nes.

– Jeg kan fortelle hvordan det var, sånn som jeg husker det. For det første må man ha med som bakgrunn at 70-tallet var gullalderen i norsk landbruk. Det var en enorm optimisme med nydyrking, grøfting og stor investeringsvilje. Dette med bakkeplanering kom opp som et resultat av overordnet landbrukspolitik, sier hun.

Beitemark lå øde

Med enkle ord forklarer hun at mjølkeproduksjon skulle foregå

FØRSTE KVINNE: Anne Siri Brandrud ble ansatt som den første kvinnelige herredssagronomen i Nes i 1973. Faksimile fra Raumes 5. mars 1973.

Mange begynte med gris i stedet for ku, men det var ingen som hadde kommet på at det gikk an å ha grisen ute på beite på den tida, sier hun.

Brandrud forteller at det var betimelig å kunne bakkeplanere arealene som plutselig ikke hadde noen nytte lenger. Planen var å gjøre arealet som var noenlunde egnet til det om til maskinjord slik at det kunne dyrkes korn og gras.

Gikk døgnet rundt

– Det er den landbrukspolitiske bakgrunnen for den enorme bakkeplaneringen, sier hun.

Den tidligere herredssagronomen gleder seg til å komme tilbake til Nes. De ni årene hun var ansatt ved landbrukskontoret og seinere to år på Hvam

hver eneste dag, sier hun.

Ingen grunn til å beklage

Til påstanden om at mye av Romerikslandskapet slik vi kjenner det i dag ble skapt i denne perioden, sier hun:

– Vi kan ikke si at mye av det ble skapt da, men en del av det ble skapt for 50 år siden. Det meste er slik det har vært i uminnelige tider. Jeg føler ikke grunn til å unnskyldte eller beklage. Vi gjorde så godt vi kunne den gangen, sier hun.

I ettertid mener hun man sikkert kan si at ting kunne vært gjort annerledes og på en bedre måte, men arbeidet ble gjort ut ifra slik situasjonen var da. Hun forklarer også at bakkeplaneringen har gjort det rasutsatte landskapet mer stabilt.

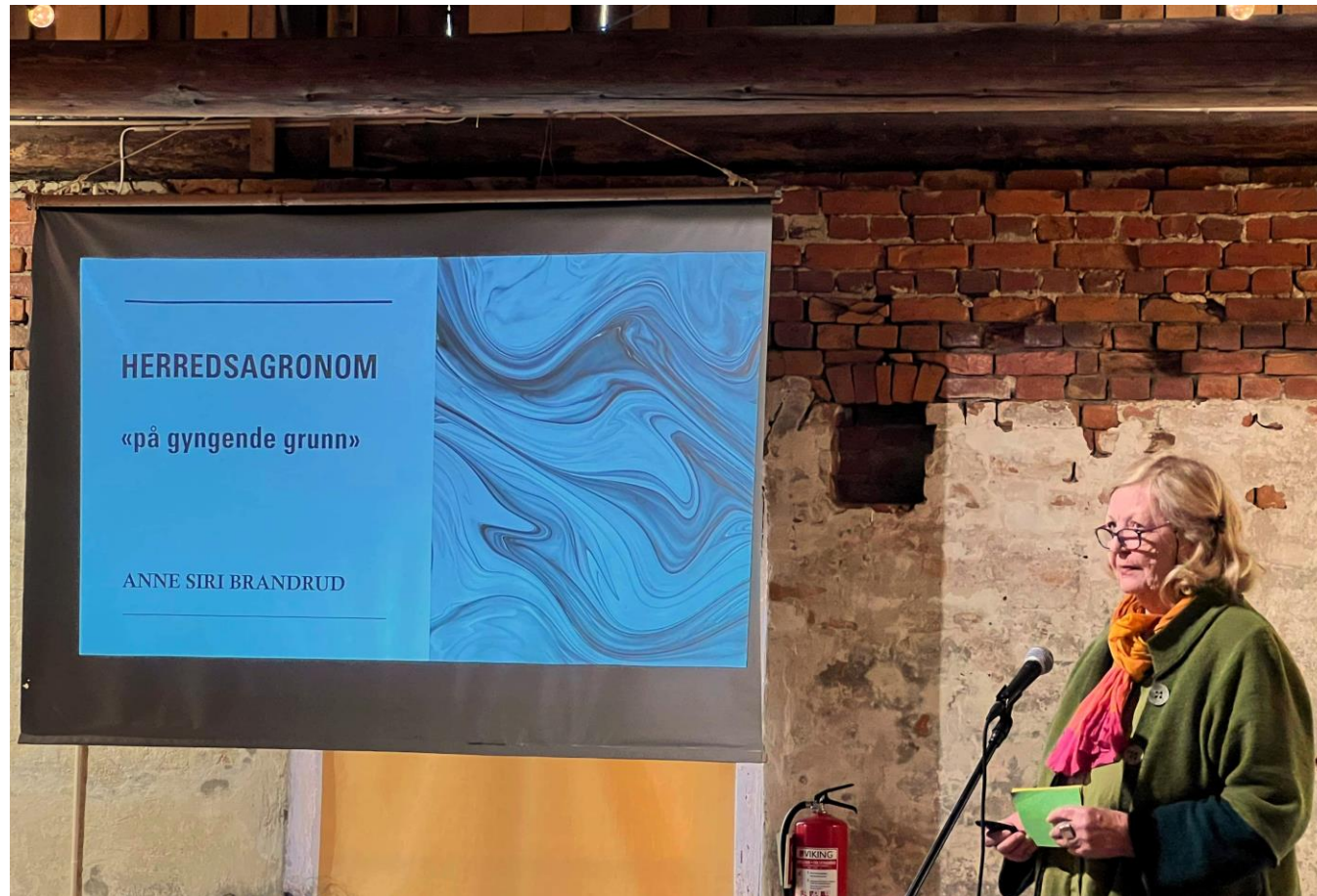
ENORME AREALER: Enorme områder ble bakkeplanert i Nes. Faksimile fra Raumes 26. april 1971.

TILBAKE: Anne Siri Brandrud var herredssagronom i Nes på 1970-tallet. Hun beskriver årene som de beste i hennes yrkesaktive liv. FOTO: PRIVAT

Anne Siri Brandrud Medvirker i Ravinepodden, episode 4.

Landbrukssjef i Nes da den store bakkeplaneringen. I Nes fra 1973 til 1981. Herredsagronom på gyngende grunn, Dama som fikk den store bølgen av bakkeplanering i fanget. Bor i dag i Oslo, utdannet fra NLH på Ås. Første kvinnelige herredsagronom i Nes og den andre i Norge. Husker et kappløp med 13 femtitonns bulldosere som jobbet dag og natt og ivrige bønder som ville ha jobben gjort mens det var tilskudd få, statlig tilskudd i perioden 1971 til 1986. Har jobbet for Det Kgl. Selskap for Norges Vel, Tidligere Amanuensis for NLH, Tidligere Innehaver/Daglig leder for Banak Hotel, Tidligere Herredsagronom for Statsforvalteren i Oslo og Viken, Studerte ved UNISG - Università degli Studi d. boka «Matsprell i naturens verden»: Programlederen Kari Bay Haugen og matkultur-eksperten Anne Siri Brandrud bidrar med gode historier og egne oppskrift

Sverre Solberg
Ravinene. Østlandets jungel

Sverre Solberg. Medvirker i Ravinepodden, episode 6

Sverre Solberg, meteorolog, forfatter, ivrig friluftsmenneske. Aktiv i Naturvernforbundet. Ansatt NILU (Norsk Institutt for Luftforskning). Siste bok er «Ravinene – Østlandets jungel». Bor på Skedsmokorset, jobber for NILU, Norsk institutt for luftforskning på Kjeller, meteorolog, forfatter av boka: Ravinene- Østlandets jungel 2019). Også gitt ut boka. Elvelangs på Romerike. Leira fra Hadeland til Øyeren (2007), om Leira – Romerikes. Amazonas på eget forlag Isfugl. Har skrevet «Øyeren og elvene» sammen med Øystein Søybye (2012). Aktiv i Naturvernforbundet, leder i Lillestrøm naturvernforbund.

Ulrika Jansson
Ravinekartlegging og naturverdier

Ulrika Jansson, medvirker i 1 og 6. episode av Ravinepodden.

Tidligere ansatt BioFokus, nå NINA, økolog med doktorgrad. Kjenner Vormadalen gjennom ravinekartlegging.

Doktorgrad i økologi, Umeå universitet, Sverige, 2009, Mastergrad i biologi, Uppsalauniversitet, Sverige, 2002. Ulrika Jansson har god økologisk forståelse innen de fleste naturtyper og meget god forståelse av naturtyper i skog. Hun har bred erfaring med naturtypekartlegging etter DN Håndbok 13, NiN-kartlegging, forskning/utvikling, undervisning/kursing, handlingsplaner, skjøtelsesplaner og konsekvensutredninger. faggrunnlag for både en truet art og en sjelden naturtype. MDG-politiker i Ås. Ulrika har, som BioFokus medarbeider, arbeidet med Ravinekartleggingen i Nes 2016 og 2018. Nå forsker ved Norsk Institutt for Naturforskning, Oslo, interessefelt skogøkologi og effektene av arealbruksendringer og skogbruk på biodiversitet, karbonbalanser og skogøkosystemet motstandsdyktighet mot forandringer.

Kristoffer Andersen, kulturminnerådgiver i Nes kommune. Medvirker i 11.episode av Ravinepodden *Ravinene rundt Nestangen og historiske leirskred.*

Jonas Kittelsen
Hvordan påvirke folks holdninger til natur i fare

Jonas Kittelsen, Miljøaktivist Extinction Rebellion. tilknytning: . «Mamma vokste opp på Styri i Eidsvoll og jeg har vært mye der hos besteforeldrene mine opp gjennom barndommen. Bestefar har et småbruk i Gullverket i Eidsvoll som er rett utenfor Nes, kommunegrense som jeg fortsatt stadig besøker». Aftenposten 1921: Jonas Kittelsen (24) satt tre måneder alene på hytta og leste filosofi. Det gjorde ham til landets mest kontroversielle miljøaktivist. Bli kjent med Jonas på Drivkraft. NRK Radio 21.08.23

Hvordan påvirke folks holdninger til natur i fare

Takk til innledere

Kaffe og biteti

Ordstyrerne

Registrering

Ravinepodden

**RAVINE
-PODDEN**

EN PODCAST OM RAVINER

I denne podkastserien vil vi gjennom samtaler, egenprodusert musikk og lyddesign – gi deg innblikk og kunnskap om en truet naturtype som i verdensmålestokk er unik.

.....

Oppdag ravinedalenes hemmeligheter!
Med et stort repertoar av kunnskapsrike gjester vil vi overraske, underholde og inspirere til ettertanke.

.....

**Tilgjengelig på Ravinepodden.no
og der du hører podcast!**

.....

Podcasten er produsert av Kulturminnebondene ved Eva Nordbye og Lise Kristensen.

Støttet av
Kulturrådet og Viken fylkeskommune.

 Støttet av Kulturrådet
Norsk kulturfond

 VIKEN
fylkeskommune

Foto: Eva Nordbye

POD-TEAM: Kulturminnebøndene Lise Kristensen og Eva Nordbye lanserte i sommer «Ravinepodden». **FOTO: AMANDA TANDBERG**

Nesten 1000 unike lyttere:

– Noen tenker kanskje at det er litt sært

I sommer lanserte kulturminnebøndene Lise Kristensen og Eva Nordbye podcasten «Ravinepodden». De er svært fornøyde med responsen så langt.

i bevegelse» på Huser gård i Fenstad onsdag kveld. Til Raumnes forteller Kristensen og Nordbye at hensikten med å lage podcasten var et ønske om å bevisstgjøre folk.

– Vi ønsker å bevisstgjøre folk om det utrolig unike og sårbare landskapet som finnes i Nes. Det er veldig mange som ikke vet hvor spesielt og sårbart det faktisk er, sier Kristensen.

12 episoder

fram gjennom arbeidet med podcasten er muligheten til å dra opp historier som noen folk har glemt, og å knytte til seg unge samarbeidspartnere og dermed få ulike innfallsvinkler.

De har fått unge krefter både i produsentene Bernt Karsten Sannerud og Frode Werner, men også fra Marius Sjøli, Marius Lien og Benjamin Hidas, som har spesialkomponert musikken til podcasten, som til nå har nesten 1000 unike

lyttere. De har fått unge krefter både i produsentene Bernt Karsten Sannerud og Frode Werner, men også fra Marius Sjøli, Marius Lien og Benjamin Hidas, som har spesialkomponert musikken til podcasten, som til nå har nesten 1000 unike lyttere. De har fått unge krefter både i produsentene Bernt Karsten Sannerud og Frode Werner, men også fra Marius Sjøli, Marius Lien og Benjamin Hidas, som har spesialkomponert musikken til podcasten, som til nå har nesten 1000 unike lyttere.

LES OGSÅ

Derfor kastet de seg på podcast-bølgen: – Nes har noe ingen andre har

LANDSKAP I BEVEGELSE: Kulturminnebøndene Lise Kristensen og Eva Nordbye presenterte podcasten under onsdagens seminar på Huser gård. Foto: Amanda Tandberg

– Vi ønsker å bevisstgjøre folk om det utrolig unike og sårbare landskapet som finnes i Nes. Det er veldig mange som ikke vet hvor spesielt og

heter eAvis Sport Kultur Nesbuer

12 episoder

Da de begynte produksjonen hadde de en intensjon om å lage fem episoder. To år senere er 12 episoder innspilt, i tillegg til bonusmateriale.

– Noen tenker kanskje at det er litt sært, og det er det kanskje også. Men vi har snakket med veldig mange forskjellige folk om forskjellige temaer, alt fra Riksantikvaren til en fisker fra Fenstad, forteller Nordbye.

– Det har vært mange å ta av. Gjennom årene har vi opparbeidet oss et stort nettverk, og det var heller vrient å velge ut noen av dem til å være med, legger Kristensen til.

Omtale Ravinepodden i bladet Raumnes

Ravinene er dyrenes rike

Ravinepodden

10 SPOR 5 T. 48 MIN.

- ▶ 1 Episode 01: Hva er egentlig en ravine? 28:39
- ▶ 2 Episode 02: Filosofiske betraktninger rundt k... 43:23
- ▶ 3 Episode 03: Hvordan har mennesker brukt r... 35:59
- ▶ 4 Episode 04: Hva skjedde da bulldoserne ble... 39:22
- ▶ 5 Episode 05: Slåtteguruen som lever bærek... 33:07
- ▶ 6 Episode 06: Hvorfor skal vi bevare ravinelan... 40:51
- ▶ 7 Episode 7: Hvilke naturopplevelser ligger gje... 39:39
- ▶ 8 Episode 08: Ravinene er dyrenes rike 27:47

Ravinepodden

[Alle episoder](#) [Bonusmateriale](#) [Bidragsyttere](#) [Kulturminnebøndene](#)

Nyeste episoder

EPISODE 10

EPISODE 09

EPISODE 08

EPISODE 07

EPISODE 06

EPISODE 05

Om Ravinepodden

Søk: Ravinepodden.no

Ulike virkemidler for å formidle ravine. Kunstprosjektet Ravinelandskap med Brigitte Bo Stolpmann.
Medvirker i Ravinepodden episode 10

